

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj XX. tečaj; prosimo torej dosedanje p. n. prijatelje in naročnike „Slov. Gospodarja“, naj nam ostanejo še za naprej zvesti ter obnovijo svojo naročbo o pravem času. Komur je mogoče, naj ga priporoča tudi svojim prijateljem v naročitev.

„Slov. Gospodar“ izide vsak četrtek na celi poli, dvakrat v mesecu pa prinese po pol pole priloge, cerkvene ali gospodarske, sem ter tje tudi priloge inseratov. V ožigled tega je njegova cena sila mala in mogoča je samo, če ima „kat. tiskovno društvo“ obilo udov, kateri doplačajo, kar jej primanjka.

List stane za celo leto 3 gld. za pol leta 1 gld 60 kr., za četrt leta pa 80 kr. Naročnina pošlje se najlepše po poštinih nakaznicah in vzprejema jo edino „upravištvo Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5., posebno še prosimo, da se adresi nikoli ne pripiše J. Leonova tiskarna ali tudi kako drugo ime, zakaj razven upravištva „Slov. Gosp.“ nima nihče pravice vzprejemati naročnine.

Kdor je bil že dosehal naročnik „Slov. Gosp.“, olajša močno upravištvu delo, če prilepí staro adresno ali vsaj številko, ki stoji na desni strani njegove adrese, pripiše svojemu imenu, kedar obnavlja naročbo.

Upravištvo „Slov. Gospodarja.“

Kje je pravica?

Kdor hoče kaj s pravim, njemu je treba, da prevdari, kako se da to doseči, ne da bi sam trpel škodo ali pa jo drugim napravil. To stori vsak človek, če še ima le količkaj zdrave pameti; če pa hoče le svojo trmo, pa ne pomisli, kaj da bi iz tega utegnulo priti, kriv je le sam, če se mu stvar ponesreči.

To se pričakuje pa še tem bolj od društva. V takem ne stori nihče sam kaj, ampak njih

več se odloči, da hoče to ali drugo začeti. Več oči pa več vidi, tedaj pa se lahko v naprej sodi, da se v njem stvar, za katero gre, dobro prevdari in zato tudi prav naravna. Mi bi torej mislili, da društvo, in tedaj še posebno tako društvo, kakor je južna železnica, vse dobro premisli, predno se za kaj odloči. Ali če smo se kje izmotili, pri tem društvu, v tem, kar je ono odločilo glede slovenskih imen na postajah, ki stojé na slovenski zemlji, in glede njih izklicanja — v tem smo se po polnem zmotili.

Tacega odloka, kakor nam ga je ravnateljstvo južne železnice na pohlevne želje. Slovenec podalo, ne tega nismo in nismo mogli pričakovati. Kar nam v tem podaja to veleslavno ravnateljstvo, to je, da naravnost rečemo, neumščina in je čisto blizu do zlobe. Njega, ki mu nosi den na den denar in to še celo brez sile, le več ali manj iz dobre volje, njega ne bomo z lehka žalili.

Ali veleslavno ravnateljstvo južne železnice je prav to storilo dne 3. decembra 1884. Ta den je namreč izdalo odločbo, da ostane na Štajerskem vse pri starem, tedaj da se ne izklicé in ne piše nobena postaja pri nas slovenski. In zdaj čujte, zakaj da se to ne stori! To veleslavno ravnateljstvo pravi, da se ne izgodi za tega voljo, ker se je baje 31 občin zoper to izreklo. Katere občine so to storile in še posebej, kje je tistih 14 slovenskih občin, ki so se zoper to izrekle, tega nam povedati pozabi to veleslavno ravnateljstvo do cela. Mi imamo sicer slutnjo, katere da so takrat šinile v slovensko suknjo, a dokler jih ne pové ravnateljstvo samo, še jih zamočimo, o pravem času pa jih objavimo; to pa še storimo sedaj zato, ker so nekatere župane do tega v resnici zapeljali in le-ti še le vedeli niso, kaj da so podpisali.

Vse eno pa se jih je veleslavno ravnateljstvo poslužilo ter nam je gledé na njih podpise naše, v resnici pohlevne želje odbilo.

Človek v očigled tacega postopanja pač ne ve, je-li bi se raji smejal ali pa jezil. Pri nas, na Malem Štajerju je 536 občin in južna železnica vleče od vseh teh denar, toda za vse druge se ne zmeni, samo na podpise teh 31, ali če odbijemo mestne in trške, ki so se, vsaj v veliki večini, že izrekle zoper naše želje, in štejemo le onih 14 slovenskih (?) občin, teh 14 porajta ter nam odreče za voljo njih nekaj, kar se zastopi že samo po sebi, kdo bi se taki določbi ne smejal?

Le preveč je po takem verjetno, kar se govori, da si je veleslavno ravnateljstvo podpise teh občin naročilo in to samo za to, naj bi se na nje lahko izgovarjalo. Ono, ravnateljstvo samo, ni imelo volje naših opravičenih želj izpolniti — želj, ki bi bile železnici, le na korist, nikoli pa na pravo škodo. S to svojo odločbo se je veleslavno ravnateljstvo podalo na politično polje ter je pokazalo Slovencem svoje umazano hrbišče.

Ali pa je pomislilo, da bi Slovenci, kakor so sicer krotke duše, utegnili naposled vendar-le mahniti po njem, tega vprašanja si ne upamo rešiti. Tako po zobéh biti ne bo si lahko dalo katero ljudstvo. Naše ljudstvo se ne bo sicer, tudi v tem se ne bo podalo na nepostavne poti. Toda to je sedaj dolžno in to tudi trdno pričakujemo, da se bo očitno, v sklepih občinskih zborovanj, v ukrepih okrajnih zastopov itd. vzdignilo zoper tako postopanje južne železnice. Naši poslanci in še posebno visokorodni g. baron Goedel, v čegar rokah je ta nepovoljna stvar dosehal bila, upamo, da bodo take sklepe radi na pravem mestu podpirali in o njih tudi očitno v državnem zboru govorili. Njih resna, odločna beseda bo izdala.

Na Kranjskem so to že dosegli. Tam se bo odslej ime postaje po vseh progah železnice tudi slovenski izklicovalo in veleslavno ravnateljstvo se jim tam ni upalo zoperstavljati. Samo pri nas in na Koroškem še je to storilo, to pa, ker še je vlovilo par občin, ali morebiti le njih župane, da so se zoper to izrekli.

S tem obsoja seveda le samo sebe pa one nesrečne občine, oziroma njih župane, kajti kar je na eni slovenski zemlji prav in dobro, to ne more na drugih, ravno tako slovenskih krajih biti slabo. O tem ni dvoma. Da pa je veleslavno ravnateljstvo južne železnice na to pot krenilo, to nas žalosti in vtrjuje v nas le misel, da mu ni mar ne za svoje koristi, in ne za pravico, pač pa za stranskarstvo — tisto, ki mu stoji na čelu, če tudi ne črno na belem, da ni — avstrijsko.

Poslovanje v slov. posojilnicah.

Posojilnice, katerih imamo že lepo število, so za nas sila važne, vendar pa imajo one in more biti prav za to veliko nasprotnikov. Da jih sovražijo naši nemškutarji in naši drugi

politični nasprotniki, temu se ne čudi nihče, ali tudi med nami nahaja se še tu pa tam kateri. Zato radi ustrezemo načelništvu zadruge slovenskih posojilnic in podamo tedaj tudi našim bralcem glavne točke iz razjasnila, ki ga je načelništvo o posebni priložnosti izdalo gledé poslovanja naših posojilnic. Ono pravi:

Kakor dnes poslujemo, k temu načelu nismo prišli, menda v kaki nepremišljeni uri, nego sedanje poslovanje je rezultat večletnih skušenj voditeljev slovenskih posojilnic. Te skušnje pa so pokazale, da pri naših posojilnicah, ker so kmetske, menjica v obče ni primerna oblika za zadolžnice.

Od kmetkega ljudstva zna jih še premalo pisati; trebalo bi toraj vedno notarja pri podpisih, ker nepoverjeno podkrižanje stori menjico neveljavno. Pri vsakem podaljšanju obroka za menjiško tirjatev je treba nove menjice; mora toraj priti ne le dolžnik sam, ampak ž njim tudi vsi poroki v posojilnico, da zopet podpisajo novo menjico. To bi se ponavljalo vsake tri, oziroma 6 mesecev. Skušnje pa so kazale, da pri takem podaljšanju ne tratijo samo dolžniki in poroki časa, nego dolžnik mora porokom povrniti še stroške za pot, jim po krčmah dobro postreči in vrh tega dostikrat še plačati kako nagrado za poroštvo.

Nasprotno pri dolžnem pismu; pri tem so dolžniki in poroki zavezani enkrat za vselej tako, da pripodaljšanju obroka pride le samo jedna oseba s knjižico, da plača obresti in amortizacijo; nobenega povoda pa ni za nove stroške, ker ni treba niti nove zadolžnice, niti porokom pota. Znano je, da kmet navadno ne drži točno obrokov, tako, da bi prišel isti dan, ko ima obrok plačati, nego pride navadno par dni kasneje. V vsakem takem slučaju bi se moral toraj po notarju napraviti protest. To bi povzročilo na leto velikanske svote, katere se našemu ljudstvu sedaj pri dolžnih pismih prihrani.

Poslovanje z dolžnimi pismi omogoči toraj posojilnicam, da dobijo kmetje posojilo z najmanjšimi stroški, da jim pride kredit pri posojilnicah najceneje, ter da so posojilnice zarad tega kmetom zares koristne.

Toda do zdaj navedeni vzroki sami za-se ne bi nikoli opravičili, da so se vpeljala dolžna pisma, ko bi ne bila dolžna pisma ob enem tudi tista vrsta dolžnic, ki omogoči, da so posojila dana kmetom varnejša, a se poleg tega vendar kapital bistveno v istem času mobilizuje, kakor pri menjicah.

Slednje je glavni uzrok ter leži uprav v naravi zavodov, kot kmetških posojilnic samih. Povdarjati se mora namreč, da je menjica sad trgovstva in uprav vstvarjena za promet premakljivega blaga; zato se tirjajo menjice največ po mestih, posebno pa pri trgovcih, da se